

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง การจ้างแรงงานชาวพม่ากับแรงงานกลุ่มบนพื้นที่สูงในพื้นที่อำเภอเมืองเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา 3 ข้อ คือ 1) ศึกษาลักษณะการจ้างงานแรงงานชาวพม่ากับแรงงานกลุ่มบนพื้นที่สูงในประเภทกิจการก่อสร้างในพื้นที่อำเภอเมืองเชียงใหม่ 2) ศึกษาปัจจัยและสาเหตุการเลือกจ้างแรงงานชาวพม่ากับแรงงานกลุ่มบนพื้นที่สูงในประเภทกิจการก่อสร้างในพื้นที่อำเภอเมืองเชียงใหม่ และ 3) ศึกษาผลของการเลือกจ้างแรงงานชาวพม่ากับแรงงานกลุ่มบนพื้นที่สูงในประเภทกิจการก่อสร้างต่อการทำงานในอำเภอเมืองเชียงใหม่ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ประกอบด้วย แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างถูกจ้างแรงงานชาวพม่ากับแรงงานกลุ่มบนพื้นที่สูงในพื้นที่อำเภอเมืองเชียงใหม่ ที่ขึ้นทะเบียนการทำงานกับสำนักงานจัดหางานจังหวัดเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2555 ที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม จำนวนทั้งสิ้น 155 คน และผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูลกับสถานประกอบการ ประเภทกิจการก่อสร้าง ที่ขึ้นทะเบียนการจ้างงานคนต่างด้าวกับสำนักงานจัดหางาน จังหวัดเชียงใหม่ รวมเป็น 10 แห่ง เจ้าหน้าที่ของสำนักงานจัดหางานจังหวัดเชียงใหม่ และสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่รับผิดชอบในงาน ด้านการจ้างงาน กำกับ ควบคุมดูแลแรงงานคนต่างด้าว ทั้งแรงงานชาวพม่า และแรงงานกลุ่มบนพื้นที่สูง หน่วยงานละ 1 คน ผลการศึกษารูปได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 ข้อมูลจากการใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างถูกจ้างแรงงานชาวพม่ากับแรงงานกลุ่มบนพื้นที่สูง

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างถูกจ้างแรงงานชาวพม่ากับแรงงานกลุ่มบนพื้นที่สูงในพื้นที่อำเภอเมืองเชียงใหม่ ที่ขึ้นทะเบียนการทำงานกับสำนักงานจัดหางานจังหวัดเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2555 ที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม จำนวนทั้งสิ้น 155 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างแรงงานชาวพม่า พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 26 - 35 ปี มีสถานภาพสมรส มีคนในครอบครัวติดตามมาทำงานในพื้นที่อำเภอเมืองเชียงใหม่ด้วยเดินทางเข้ามาทำงานในพื้นที่อำเภอเมืองเชียงใหม่ระหว่าง 5-6 ปี เดินทางเข้ามาทำงานในเมืองเชียงใหม่ โดยเดินทางมาเอง

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มแรงงานกลุ่มบนพื้นที่สูง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 26-35 ปี มีสถานภาพโสด มีคนในครอบครัวติดตามมาทำงานในพื้นที่อำเภอเมืองเชียงใหม่ด้วย เดินทางเข้ามาทำงานในพื้นที่อำเภอเมืองเชียงใหม่ระหว่าง 5 – 6 ปี เดินทางเข้ามาทำงานในเมืองเชียงใหม่โดยเดินทางมาเอง

ปัจจัยที่ผลักดันและจูงใจให้เดินทางเข้ามาทำงานในพื้นที่อำเภอเมืองเชียงใหม่ ของ กลุ่มตัวอย่างแรงงานชาวพม่าและกลุ่มแรงงานกลุ่มบนพื้นที่สูง คือ ไม่มีงานทำ และปัจจัยจูงใจที่ทำให้เดินทางเข้ามาทำงานในพื้นที่อำเภอเมืองเชียงใหม่ คือ อัตราค่าจ้างสูง

ลักษณะการจ้างงานแรงงานชาวพม่าและแรงงานกลุ่มบนพื้นที่สูงในพื้นที่อำเภอเมืองเชียงใหม่ กรณีของกลุ่มตัวอย่างแรงงานชาวพม่า พบว่า ส่วนใหญ่ได้รับค่าจ้างการทำงานเป็นรายวัน โดยได้รับวันละระหว่าง 151 – 200 บาท ได้รับค่าจ้างจากนายจ้างตรงตามข้อตกลง ได้รับค่าจ้างในวันหยุดตามประเพณี ทำงานเฉลี่ย 8 ชั่วโมงต่อวัน มีเวลาพักระหว่างวันไม่น้อยกว่าวันละ 1 ชั่วโมงต่อวัน มีวันหยุดอย่างน้อย 1 วัน ต่อสัปดาห์ ได้รับสิทธิลาป่วย หรือลาเพื่อทำธุระส่วนตัวที่จำเป็น ได้รับเงินโบนัสพิเศษจากนายจ้าง ค่าตอบแทนพิเศษกรณีทำงานนอกเวลาหรือล่วงเวลา จัดที่พักให้อยู่อาศัย โดยไม่ต้องเสียค่าเช่า การจัดรถรับส่งให้ การจัดอาหารกลางวันให้ การดูแล และมีค่าใช้จ่ายให้กรณีเจ็บป่วย การจัดประกันสังคม/ประกันสุขภาพให้ การจัดการพิสูจน์สัญชาติให้ และโดยรวมมีความพึงพอใจต่อการจ้างงานที่ได้รับค่าจ้างสูง และงานไม่หนัก

กลุ่มแรงงานกลุ่มบนพื้นที่สูง พบว่า ส่วนใหญ่ได้รับค่าจ้างการทำงานเป็นรายวัน โดยได้รับวันละระหว่าง 151 – 200 บาท ได้รับค่าจ้างจากนายจ้างตรงตามข้อตกลง ได้รับค่าจ้างในวันหยุดตามประเพณี ทำงานเฉลี่ย 8 ชั่วโมงต่อวัน มีเวลาพักระหว่างวันไม่น้อยกว่าวันละ 1 ชั่วโมงต่อวัน มีวันหยุดอย่างน้อย 1 วัน ต่อสัปดาห์ ได้รับสิทธิลาป่วย หรือลาเพื่อทำธุระส่วนตัวที่จำเป็น ได้รับเงินโบนัสพิเศษจากนายจ้าง ค่าตอบแทนพิเศษกรณีทำงานนอกเวลาหรือล่วงเวลา เงินโบนัสพิเศษจากนายจ้าง ค่าตอบแทนพิเศษกรณีทำงานนอกเวลาหรือล่วงเวลา ที่พักให้อยู่อาศัย โดยไม่ต้องเสียค่าเช่า การจัดรถรับส่งให้ การจัดอาหารกลางวันให้ การดูแล และมีค่าใช้จ่ายให้กรณีเจ็บป่วย การจัดประกันสังคม/ประกันสุขภาพให้ และโดยรวมพึงพอใจต่อการจ้างงานของนายจ้างที่งานไม่หนัก และค่าจ้างสูง

ปัญหาการทำงานของกลุ่มตัวอย่างแรงงานชาวพม่าประสบ ได้แก่ นายจ้างใช้คำพูดไม่สุภาพ และมักจะใช้งานหนัก รองลงมาคือ ค่าใช้จ่ายในการขึ้นทะเบียน และตรวจสุขภาพแพงเกินไป สำหรับกลุ่มตัวอย่างแรงงานกลุ่มบนพื้นที่สูงประสบ ได้แก่ ค่าจ้างที่ได้รับไม่สูง ทำให้ไม่เพียงพอสำหรับการดำรงชีวิต รองลงมาคือ นายจ้างมักไม่ให้เกียรติ ใช้คำพูดไม่สุภาพ และที่ทำงานในปัจจุบันไม่มีสวัสดิการที่ดีและสร้างจูงใจในการทำงาน

ข้อเสนอแนะสำหรับนายจ้าง/สถานประกอบการ และเจ้าหน้าที่รัฐ กลุ่มตัวอย่างทั่ว 2 กลุ่ม มีข้อเสนอแนะสำหรับนายจ้าง ไว้ว่า ควรให้การความเคารพในสิทธิมนุษยชนของแรงงาน ให้ความสำคัญเป็นกันเอง ใช้คำพูดที่สุภาพ ให้ความสำคัญเป็นธรรมกับลูกจ้าง และจัดให้มีสวัสดิการเพิ่มเติม สำหรับหน่วยงานรัฐ ควรลดมาตรการควบคุม ดูแลแรงงานชาวพม่าและแรงงานกลุ่มบนพื้นที่สูงที่เข้มงวดลง บ้าง ให้ความสำคัญมาตรวจสถานประกอบการหรือที่ทำงานของแรงงานชาวพม่าและแรงงานกลุ่มบนพื้นที่สูงเป็นประจำ เพื่อตรวจสอบสภาพการทำงาน ความเป็นอยู่ และดูแลลักษณะการจ้างงานของนายจ้าง ให้มีความเหมาะสม เป็นต้น

5.1.2 ข้อมูลจากการใช้แบบสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานประกอบการ ประเภทกิจการก่อสร้าง ที่ขึ้นทะเบียนการจ้างงานคนต่างด้าวกับสำนักงานจัดหางาน จังหวัดเชียงใหม่

ลักษณะการจ้างงานของสถานประกอบการ ประเภทกิจการก่อสร้าง ที่ขึ้นทะเบียนการจ้างงานคนต่างด้าวกับสำนักงานจัดหางาน จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า นายจ้างส่วนใหญ่มีลูกจ้างแรงงานชาวพม่า และมากกว่าแรงงานกลุ่มบนพื้นที่สูง ลักษณะการจ้างงานเป็นแบบรายวัน ระหว่าง 200 – 350 บาท จำนวนชั่วโมงการทำงานเฉลี่ย 8 – 10 ชั่วโมง การจัดสวัสดิการและค่าตอบแทนอื่นๆ ให้แก่ลูกจ้าง พบว่า มีนายจ้าง 5 ราย ที่จัดให้มีสวัสดิการพิเศษให้แก่ลูกจ้าง เช่น จัดรถรับ-ส่ง มีค่าตอบแทนพิเศษในการทำงานล่วงเวลา มีการจัดงานเลี้ยงประจำปี ค่ารักษาพยาบาลกรณีเจ็บป่วย แต่ก็มีไม่หลากหลาย ขณะเดียวกันมี นายจ้าง 5 ราย ที่ไม่ได้จัดให้มีสวัสดิการหรือค่าตอบแทนพิเศษแก่ลูกจ้าง

ปัจจัย สาเหตุ และผลจากการจ้างแรงงานชาวพม่าและกลุ่มบนพื้นที่สูง นายจ้าง ผู้ประกอบการ กิจการ ประเภทรับเหมาก่อสร้าง ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า การจ้างงานแรงงานทั้ง 2 กลุ่ม นายจ้างจ่ายค่าจ้างในอัตราที่เท่าเทียมกัน ลักษณะงานที่ทำก็เหมือนกัน ไม่มีแรงงานกลุ่มใดต้องทำงานหนักหรืองานเบา ประกอบกับแรงงานทั้ง 2 กลุ่ม ขยัน อดทน ไม่เกียจงานหนัก มีฝีมือดี มีความรับผิดชอบต่องานที่มอบหมายให้ และค่าจ้างสูงกว่าแรงงานไทย

ปัญหาการจ้างแรงงานชาวพม่ากับแรงงานกลุ่มบนพื้นที่สูง พบว่า ประเด็นปัญหาการจ้างงานแรงงานชาวพม่ากับแรงงานกลุ่มบนพื้นที่สูงที่คล้ายคลึงกันคือ แรงงานทั้งสองกลุ่มมักจะอยู่ทำงานด้วยไม่นาน ชอบเปลี่ยนงานไปเรื่อยๆ บางกรณีก็ขออนุญาตกลับบ้านหลังจากนั้นก็ไม่ได้มาทำงานด้วย นอกจากนี้ยังพบประเด็นปัญหาการจ้างแรงงานชาวพม่า คือ มีปัญหาเรื่องการพูดคุยสื่อสารที่ยาก เพราะบางคนไม่สามารถพูดคุย ภาษาไทย ได้ชัดเจน ประกอบกับไม่สามารถอ่าน หรือฟังภาษาไทยได้ ขณะที่แรงงานกลุ่มบนพื้นที่สูงค่อนข้างจะมีปัญหาไม่มากเท่าแรงงานชาวพม่า เนื่องจากสามารถพูดคุยภาษาไทยได้ และฟังคำสั่งภาษาไทยได้

การติดต่อ ประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อการจ้างงานแรงงานชาวพม่า และกลุ่มบนพื้นที่สูง พบว่า ส่วนใหญ่ก่อนข้างมีปัญหาในการเข้ามาติดต่อประสานงานกับ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอจ้างแรงงานชาวพม่าและแรงงานกลุ่มบนพื้นที่สูงทั้งในด้านการ ขอข้อมูลเกี่ยวกับรายละเอียดที่นายจ้างต้องจัดเตรียม มาเพื่อเสนอขอจ้างงาน การขอคำปรึกษา คำแนะนำเกี่ยวกับการจ้างงาน เนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้บริการ ให้บริการล่าช้า พุดคุยไม่สุภาพ อีกทั้ง ด้านการประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสารการจ้างงาน หน่วยงานรัฐ ยังขาดการให้ข้อมูลที่ทั่วถึงและ ชัดเจน ทำให้ผู้ประกอบการต้องเดินทางเข้ามาติดต่องานหลายครั้ง เป็นต้น

ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานเกี่ยวกับการให้บริการด้านการจ้างแรงงานชาวพม่าและแรงงาน กลุ่มบนพื้นที่สูง ได้แก่ ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่สถานประกอบการเกี่ยวกับการจ้างแรงงาน ชาวพม่า แรงงานกลุ่มบนพื้นที่สูง มีการจัดส่งเอกสาร ข้อมูล ข่าวสารต่างๆ ไปยังสถานประกอบการ อย่างทั่วถึง มีการตรวจเยี่ยม หรือให้บริการจัดทำเอกสารการขึ้นทะเบียน การจ้างแรงงาน การตรวจ สุขภาพ หรือข้อมูลอื่นๆ ตามสถานประกอบการ ปรับปรุง ระบบการให้บริการของเจ้าหน้าที่รัฐที่ รับผิดชอบงานการจ้างแรงงานชาวพม่า แรงงานกลุ่มบนพื้นที่สูง โดยให้บริการแบบสุภาพ ไม่เลือก ปฏิบัติ ให้การดูแล เอาใจใส่ประชาชนผู้ใช้บริการด้วยความเต็มใจ เป็นต้น

5.1.3 ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในงาน ด้านการจ้างงาน กำกับ ดูแลแรงงานคนต่างด้าว ทั้งแรงงานชาวพม่า และแรงงานกลุ่มบนพื้นที่สูง ในพื้นที่อำเภอเมืองเชียงใหม่

บทบาทและหน้าที่ในการดูแล บริหารจัดการ การจ้างแรงงานชาวพม่ากับแรงงานกลุ่มบน พื้นที่สูง ในประเภทกิจการก่อสร้าง ของสำนักงานจัดหางานจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า มีหน้าที่ในการ กำกับ ควบคุมการทำงานของคนต่างด้าว 3 สัญชาติ คือ พม่า ลาว และกัมพูชา และกลุ่มบนพื้นที่สูง ใน การออกใบอนุญาตทำงาน ให้เป็นไปตามลักษณะของงานที่กฎหมายกำหนด ที่ไม่เป็นการแอ้งอาชีพ คนไทยทำ หรือไม่เป็นการทำงานต้องห้ามที่กฎหมายกำหนด และรวมทั้งการออกใบอนุญาตทำงาน ให้กับกลุ่มบนพื้นที่สูงด้วย โดยการกำกับ ดูแลการออกใบอนุญาตแรงงานต่างด้าว 3 สัญชาติ ใน ประเภทกิจการจะมีความคล้ายคลึงกันกับกลุ่มแรงงานบุคคลบนพื้นที่สูง หากแต่กลุ่มบนพื้นที่สูงยัง แยกใบอนุญาตแบ่งย่อยลงไปอีก คือ งานกรรมกรก่อสร้าง และงานกรรมกรทั่วไป อีกทั้ง ยังมีความ ยุ่งยากและซับซ้อนน้อยกว่าแรงงานต่างด้าว 3 สัญชาติ

สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการกำกับ ควบคุมดูแล และบริหารจัดการ การเข้า/ออกในราชอาณาจักรตามกฎหมายคนเข้าเมืองให้ถูกต้อง สำหรับสถานการณ์การจ้างแรงงานชาวพม่ากับแรงงานกลุ่มบนพื้นที่สูง

ด้านความร่วมมือในการปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ การจ้างแรงงานชาวพม่ากับแรงงาน กลุ่มบนพื้นที่สูง ของสถานประกอบ นายจ้าง ประเภทกิจการก่อสร้าง ในพื้นที่อำเภอเมือง พบว่า

นายจ้าง สถานประกอบการ ให้ความร่วมมือในการตรวจสอบ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจ้างงานแรงงานทั้ง 2 กลุ่ม เป็นอย่างดี ตลอดจนให้ความร่วมมือในการพาลูกจ้างเข้ามารายงานตัว การต่อไปอนุญาตทำงาน และการขอใบอนุญาตทำงาน เป็นต้น

ผลจากการจ้างงานแรงงานชาวพม่าและแรงงานกลุ่มบนพื้นที่สูงในประเภทกิจการก่อสร้าง ในพื้นที่อำเภอเมืองเชียงใหม่ พบว่า ผลจากการจ้างแรงงานต่างด้าวทำให้งานกิจการหลายประเภท เช่น อุตสาหกรรมด้านการก่อสร้างตึก อาคาร สถานประกอบการต่างๆ ขยายตัวเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ช่วยพัฒนาระบบเศรษฐกิจ อุตสาหกรรมก่อสร้างต่างๆ ขยายตัว ช่วยทำให้โครงการก่อสร้างตึก อาคารต่างๆ เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ การพัฒนาเมืองต่างๆ เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ขณะเดียวกันผลจากการจ้างแรงงานต่างด้าวทั้ง 2 กลุ่ม ดังกล่าว ก็ส่งผลกระทบที่อาจทำให้เกิดปัญหาชุมชนแออัด ปัญหาการแย่งชิงระบบการให้บริการพื้นฐานของคนไทยได้ เช่น ระบบสาธารณสุข การศึกษา ตลอดจนปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการบุกรุกพื้นที่สาธารณะเพื่อสร้างที่อยู่อาศัย เป็นต้น

แนวโน้มของการจ้างงานแรงงานชาวพม่าและแรงงานกลุ่มบนพื้นที่สูงในประเภทกิจการก่อสร้าง ในพื้นที่อำเภอเมืองเชียงใหม่ พบว่า การจ้างแรงงานทั้ง 2 กลุ่ม ในพื้นที่อำเภอเมืองเชียงใหม่ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากการขยายตัวของกิจการอุตสาหกรรมก่อสร้างขนาดใหญ่ในพื้นที่อำเภอเมืองเชียงใหม่ และอาจส่งผลให้เกิดการจ้างแรงงานผิดกฎหมายเพิ่มมากขึ้นด้วยเช่นกัน นอกจากนี้แนวโน้มปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจ้างงานแรงงานคนต่างด้าวทั้ง 2 กลุ่ม อาจส่งผลให้เกิดปัญหาสังคมตามมามากขึ้น เช่น ปัญหาระบบการศึกษา การให้บริการสาธารณสุข ปัญหาอาชญากรรม เป็นต้น

ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ดูแล บริหารจัดการ การจ้างงานแรงงานชาวพม่าและแรงงานกลุ่มบนพื้นที่สูงในประเภทกิจการก่อสร้าง ในพื้นที่อำเภอเมืองเชียงใหม่ ได้แก่ หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องไม่สามารถทำงาน ดูแลการจ้างงานแรงงานชาวพม่าและแรงงานกลุ่มบนพื้นที่สูงในประเภทกิจการก่อสร้างได้ทั่วถึง งบประมาณในการดำเนินการค่อนข้างจำกัด นโยบายที่สั่งการลงมาจากรัฐบาล ไม่มีความชัดเจน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับเป็นแนวทางในการดูแล บริหารจัดการ การจ้างงานแรงงานชาวพม่าและแรงงานกลุ่มบนพื้นที่สูงในประเภทกิจการก่อสร้าง ในพื้นที่อำเภอเมืองเชียงใหม่ พบว่า ในระดับนโยบายรัฐบาล ควรกำหนดนโยบายที่ชัดเจน สอดคล้องกับลักษณะการจ้างงานในพื้นที่อำเภอเมืองเชียงใหม่ ควรเพิ่มกรอบอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอและต่อเนื่อง จัดหลักสูตรอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดการ ดูแลแรงงานคนต่างด้าว ระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง การจ้างแรงงานชาวพม่ากับแรงงานกลุ่มบนพื้นที่สูงในพื้นที่อำเภอเมืองเชียงใหม่ สามารถอภิปรายผลการศึกษตามวัตถุประสงค์การศึกษาได้ดังนี้

จากผลการศึกษาจากแรงงานชาวพม่าและแรงงานกลุ่มบนพื้นที่สูง พบว่า ด้านลักษณะการจ้างงานแรงงานชาวพม่ากับแรงงานกลุ่มบนพื้นที่สูงในประเภทกิจการก่อสร้างในพื้นที่อำเภอเมืองเชียงใหม่ นายจ้างมีการจ่ายค่าจ้างให้เป็นรายวัน เฉลี่ยวันละ 151 – 200 บาท มีการจ่ายค่าจ้างให้ตรงตามข้อตกลง จัดให้มีวันหยุดตามประเพณี กำหนดชั่วโมงการทำงานเฉลี่ย 8 ชั่วโมงต่อวัน มีเวลาพักระหว่างวันไม่น้อยกว่าวันละ 1 ชั่วโมงต่อวัน มีวันหยุดอย่างน้อย 1 วัน ต่อสัปดาห์ ให้สิทธิลาป่วยหรือลาเพื่อทำธุระส่วนตัวที่จำเป็น ได้รับเงินโบนัสพิเศษจากนายจ้าง ค่าตอบแทนพิเศษกรณีทำงานนอกเวลาหรือล่วงเวลา จัดที่พักให้อยู่อาศัยให้ จัดรถรับส่งให้ การจัดอาหารกลางวันให้ การดูแลและมีค่าใช้จ่ายให้กรณีเจ็บป่วย การจัดประกันสังคม/ประกันสุขภาพให้ เป็นต้น และแรงงานทั้ง 2 กลุ่มมีความพึงพอใจโดยรวมต่อการจ้างงานของนายจ้าง โดยเห็นว่า ค่าจ้างสูง รองลงมาคือ งานไม่หนัก และนายจ้างดูแล เอาใจใส่ และเป็นกันเอง สอดคล้องกับข้อมูลการให้สัมภาษณ์ของสถานประกอบการ นายจ้างประเภทกิจการก่อสร้าง ที่ให้ข้อมูลว่า การจ้างงานแรงงานชาวพม่ากับแรงงานกลุ่มบนพื้นที่สูง นายจ้างจะจ่ายค่าจ้างรายวัน โดยเฉลี่ยระหว่าง ระหว่าง 200 – 350 บาท จำนวนชั่วโมงการทำงานเฉลี่ย 8 – 10 ชั่วโมง และมีการจัดสวัสดิการและค่าตอบแทนอื่นๆให้แก่ลูกจ้าง เช่น จัดรถรับ-ส่ง มีค่าตอบแทนพิเศษในการทำงานล่วงเวลา มีการจัดงานเลี้ยงประจำปี ค่ารักษาพยาบาลกรณีเจ็บป่วย เป็นต้น นอกจากนี้จากผลการศึกษาค้นพบว่า สถานประกอบการ นายจ้างประเภทกิจการก่อสร้าง ส่วนใหญ่จะมีการจ้างแรงงานชาวพม่ามากกว่า แรงงานกลุ่มบนพื้นที่สูง เนื่องจาก ปัจจุบันในพื้นที่อำเภอเมืองเชียงใหม่ มีแรงงานคนต่างด้าว โดยเฉพาะแรงงานชาวพม่า เข้ามาทำงานจำนวนมาก ประกอบหลักเกณฑ์การจ้างงานแรงงานชาวพม่า กำหนดให้มีการจ้างแรงงานชาวพม่าได้เฉพาะงานประเภทกิจการก่อสร้างได้เท่านั้น ประกอบกับแรงงานกลุ่มบนพื้นที่สูงมักจะเลือกงาน และนิยมทำงานเบาๆ เช่น งานคนรับใช้ตามร้านอาหาร หรืองานกรรมกรแบกหามในร้านค้าวัสดุ ก่อสร้าง หรือวัสดุภัณฑ์อื่นๆ ในร้านค้า ดังนั้นจึงส่งผลให้แรงงานในกิจการก่อสร้างส่วนใหญ่เป็นแรงงานชาวพม่า

ในด้านปัญหาจากการทำงานในพื้นที่อำเภอเมืองเชียงใหม่ ของแรงงานชาวพม่าและแรงงานกลุ่มบนพื้นที่สูง พบประเด็นปัญหาที่คล้ายคลึงกัน คือ มักจะถูกนายจ้างใช้งานหนัก ใช้คำพูดไม่สุภาพ รองลงมาคือ ค่าใช้จ่ายในการขึ้นทะเบียนแรงงาน ตรวจสอบสภาพแพ่งเกินไป ไม่ค่อยมีเวลาพักผ่อน การไปยื่นขอใบอนุญาตทำงานมีขั้นตอนที่ยุ่งยาก และประสบปัญหาการเรียกเก็บเงินค่านายหน้าพาเข้ามาทำงานในพื้นที่อำเภอเมืองเชียงใหม่แพง

ด้านปัจจัยและสาเหตุการเลือกจ้างแรงงานชาวพม่ากับแรงงานกลุ่มบนพื้นที่สูงในประเภทกิจการก่อสร้างในพื้นที่อำเภอเมืองเชียงใหม่ จากข้อมูลการสัมภาษณ์นายจ้าง ผู้ประกอบการกิจการประเภทรับเหมาก่อสร้าง พบว่า ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า การจ้างงานแรงงานทั้ง 2 กลุ่ม เนื่องจาก งานก่อสร้าง เป็นงานที่หนักแรงงานไทยไม่นิยมทำกัน มีรายได้น้อย จึงไม่เลือกที่จะทำ ขณะที่แรงงานชาวพม่าและแรงงานกลุ่มบนพื้นที่สูง ไม่เกี่ยงงานว่าจะเป็งานหนักหรืองานเบา ประกอบกับ แรงงานทั้ง 2 กลุ่ม ชยัน อดทน มีฝีมือดี มีความรับผิดชอบต่องานที่มอบหมายให้ และค่าจ้างถูกกว่าแรงงานไทย ทำให้ช่วยลดต้นทุนในการทำงานของผู้ประกอบการได้

นอกจากนี้แนวโน้มของการจ้างงานแรงงานชาวพม่าและแรงงานกลุ่มบนพื้นที่สูงในประเภทกิจการก่อสร้าง ในพื้นที่อำเภอเมืองเชียงใหม่ พบว่า จะมีการจ้างแรงงานชาวพม่าและแรงงานกลุ่มบนพื้นที่สูงเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากระบบอุตสาหกรรมก่อสร้างมีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีความต้องการแรงงานคนต่างด้าวเพิ่มขึ้น ประกอบกับงานประเภทกิจการก่อสร้างแรงงานมักไม่นิยมทำกัน นอกจากนี้ยังพบว่า แนวโน้มที่นายจ้างบางส่วนจะมีลัถลอบว่าจ้างแรงงานคนต่างด้าวผิดกฎหมายเพิ่มมากขึ้นเช่น เนื่องจากความต้องการแรงงานภาคกิจการก่อสร้างมีสูง ขณะที่นโยบายรัฐบาลยังคงมีโควตา จำกัดจำนวนแรงงานอยู่ ดังนั้นเพื่อให้กิจการก่อสร้างดำเนินการไปอย่างต่อเนื่อง การเลือกที่จะจ้างแรงงานคนต่างด้าวอย่างผิดกฎหมายก็ยังคงมีอยู่ต่อเนื่องเช่นกัน ขณะเดียวกันในพื้นที่อำเภอเมืองเชียงใหม่ มีแรงงานทั้งที่ถูกและผิดกฎหมายอยู่จำนวนมาก ประกอบกับพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน ทำให้แรงงานโดยเฉพาะแรงงานชาวพม่า สามารถลักลอบเข้าเมืองเพื่อมาทำงานในเมืองเชียงใหม่ได้ง่าย ซึ่งการที่นายจ้างจะเลือกจ้างแรงงานชาวพม่า กับแรงงานกลุ่มบนพื้นที่สูง จึงเป็นเรื่องที่ไม่ยาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมเพชร เตชะ (2546) ที่ ได้ศึกษาเรื่อง ทศนคติของเจ้าหน้าที่รัฐและประชาชนต่อนโยบายของรัฐบาลไทยในการแก้ไขปัญหาแรงงานพม่าอพยพในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า นโยบายของรัฐบาลไม่สามารถแก้ไขปัญหาแรงงานพม่าอพยพในจังหวัดเชียงใหม่ได้อย่างแท้จริง อันมีปัจจัยหลายอย่างเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น ความต้องการแรงงานต่างด้าวชาวพม่าประเภทกรรมกรใช้แรงงานมีมากขึ้น ประเทศไทยมีแนวชายแดนติดต่อกับประเทศพม่าทำให้เกิดการลักลอบเข้ามาได้ง่าย เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลบางคนขาดการเอาใจจริงเอาใจกับการปฏิบัติตามนโยบาย แรงงานต่างด้าวมีความต้องการทำงานในประเทศไทยมากกว่าประเทศพม่าที่ได้ค่าตอบแทนต่ำกว่าไทย เป็นต้น และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เรือนคำ อ่อนคล้าย (2546) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหากระบวนการขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า อำเภอเมืองเชียงใหม่ยังแนวโน้มที่มีความจำเป็นต้องใช้แรงงานต่างด้าวในบางประเภทกิจการที่ขาดแคลนแรงงานอย่างต่อเนื่อง แต่การใช้แรงงานต่างด้าวก็ได้ส่งผลกระทบให้เกิดปัญหาความมั่นคงของชาติ ปัญหาอาชญากรรม ปัญหา

สาธารณสุข ปัญหาสังคมเศรษฐกิจต่างๆ รวมทั้งปัญหาละเมิดสิทธิมนุษยชนและปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับแรงงานต่างด้าวตามมา เป็นต้น

ด้านผลของการเลือกจ้างแรงงานชาวพม่ากับแรงงานกลุ่มบนพื้นที่สูงในประเภทกิจการก่อสร้างต่อการทำงานในอำเภอเมืองเชียงใหม่ จากข้อมูลการสัมภาษณ์นายจ้าง ผู้ประกอบการกิจการประเภทรับเหมาก่อสร้าง พบว่า ผลจากการจ้างแรงงานทั้ง 2 กลุ่ม ส่งผลที่ดีต่อกิจการงานก่อสร้างอย่างมาก เนื่องจากกิจการก่อสร้างเป็นงานหนักและต้องอาศัยระยะเวลาการทำงาน ประกอบกับต้องเปลี่ยนพื้นที่การทำงานบ่อยครั้ง เมื่อได้แรงงานทั้ง 2 กลุ่ม มาทำงานด้วย ซึ่งเป็นกลุ่มแรงงานที่มีความรู้งาน อดทนต่องานที่ยากและลำบาก มีความละเอียดในการทำงาน ไม่เรื่องมาก เชื่อฟังคำสั่งเป็นอย่างดี ตลอดจนช่วยให้กิจการสามารถลดต้นทุนในการจ้างงาน เนื่องจากจ้างแรงงานกลุ่มนี้ค่าจ้างไม่สูงเท่ากับแรงงานชาวไทย

สอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง พบว่า ผลจากการจ้างแรงงานต่างด้าวทำให้งานกิจการหลายประเภท เช่น อุตสาหกรรมด้านการก่อสร้างตึก อาคาร สถานประกอบการต่างๆ ขยายตัวเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ช่วยพัฒนาระบบเศรษฐกิจ ทำให้โครงการก่อสร้างตึก อาคารต่างๆ เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ การพัฒนาเมืองต่างๆ เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ขณะเดียวกันผลจากการจ้างแรงงานต่างด้าวทั้ง 2 กลุ่ม ดังกล่าว เจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องมีความคิดเห็นว่า ส่งผลเชิงลบต่อสังคม คือ ทำให้เกิดปัญหาชุมชนแออัด ปัญหาการแย่งชิงระบบการให้บริการพื้นฐานของคนไทยได้ เช่น ระบบสาธารณสุข ระบบการศึกษา ตลอดจนยังก่อให้เกิดปัญหาสังคมอื่นๆ ตามมา เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการบุกรุกพื้นที่สาธารณะเพื่อสร้างที่อยู่อาศัย เป็นต้น จากผลการศึกษาผลของการเลือกจ้างแรงงานชาวพม่ากับแรงงานกลุ่มบนพื้นที่สูงในประเภทกิจการก่อสร้างต่อการทำงานในอำเภอเมืองเชียงใหม่ ดังกล่าวเบื้องต้น ถือได้ว่าสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สมเพชร เตชะ (2546) ที่ค้นพบว่า ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการอพยพเข้ามาของแรงงานต่างด้าวนั้น มีทั้งผลดี คือ ทำให้กิจการก่อสร้างขยายตัว เมืองเกิดการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม ขณะเดียวกันก็มีผลเสีย คือ ก่อให้เกิดปัญหาการแย่งงานคนไทย ปัญหาสาธารณะ ปัญหาอาชญากรรม เป็นต้น

ขณะที่หน่วยงานรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับการกำกับ ดูแล แรงงานคนต่างด้าวทั้ง 2 กลุ่ม คือ สำนักงานจังหวัดงานจังหวัดเชียงใหม่ และสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ยังคงประสบปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ เนื่องจากหน่วยงานมีบุคลากรด้านการดูแล บริหารจัดการ การจ้างงานแรงงานชาวพม่าและแรงงานกลุ่มบนพื้นที่สูงในประเภทกิจการก่อสร้างจำนวนน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนแรงงานคนต่างด้าวทั้ง 2 กลุ่ม ในพื้นที่อำเภอเมืองเชียงใหม่ ทั้งที่ถูกต้องและผิดกฎหมาย ซึ่งส่งผลให้ไม่สามารถทำงาน ดูแล ได้ทั่วถึง ประกอบกับประสบปัญหาด้านงบประมาณที่

ได้รับการจัดการดูแล บริหารจัดการ การจ้างงานแรงงานคนต่างด้าว จากรัฐบาลมีค่อนข้างจำกัด ไม่เพียงพอในการปฏิบัติงาน วัสดุ อุปกรณ์เครื่องมือไม่มีคุณภาพ และทันสมัย ตลอดจนนโยบายที่กำหนดมาให้ปฏิบัติขาดความชัดเจน ไม่สามารถนำมาปฏิบัติให้สอดคล้องสถานการณ์ด้านแรงงานของจังหวัดเชียงใหม่ได้ ดังนั้นจึงส่งผลให้การปฏิบัติหน้าที่กำกับ ดูแล แรงงานคนต่างด้าวทั้ง 2 กลุ่มไม่มีประสิทธิภาพมากนัก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มาโนช แสงประเสริฐ (2542) ที่ศึกษาเรื่อง การศึกษาเชิงวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคการนํานโยบายแก้ไขปัญหาล้างแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย ปี 2542 ไปปฏิบัติของสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง พบว่า นโยบายที่ใช้อยู่ยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่มุ่งหวังไว้ เนื่องจากมีปัญหามากประการกล่าวคือ ขาดความชัดเจน ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ ข้อจำกัดของอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่ยังขาดการดำเนินการอย่างจริงจังงบประมาณมีไม่เพียงพอ และยังขาดความพร้อมด้านเครื่องมือในการประเมินผล การปฏิบัติงาน เป็นต้น และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณัฐพล รักษาติ (2549) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การนํานโยบายการจัดระบบแรงงานต่างด้าวไปปฏิบัติ: ศึกษากรณีจังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่า นโยบายการจัดระบบแรงงานต่างด้าวยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจาก นโยบายไม่มีความชัดเจน ไม่มีความคงเส้นคงวาถึงวิธีการปฏิบัติ ผู้ปฏิบัติมีความสับสนถึงแนวทางการปฏิบัติงานของแต่ละนโยบาย ต้องแก้ไขปัญหาล้างเฉพาะหน้า ต้องรับผิดชอบด้วยตนเอง ลักษณะหน่วยงานที่นํานโยบายไปปฏิบัติส่วนใหญ่ขาดการจัดสรรในเรื่องบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ เป็นต้น

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะต่อผู้ประกอบการ/นายจ้าง

1. ผู้ประกอบการ/นายจ้าง ควรนำแรงงานชาวพม่าและแรงงานกลุ่มบนพื้นที่สูง มาลงทะเบียนให้ถูกต้องตามกฎหมาย เพื่ออำนวยความสะดวก กำกับ ควบคุม และดูแลของหน่วยงานรัฐ
2. ผู้ประกอบการ/นายจ้าง ควรตระหนัก และคำนึงถึงหลักมนุษยธรรม โดยปฏิบัติต่อแรงงานต่างด้าวอย่างเป็นธรรม มีมาตรฐานการจ้างงานตามที่ภาครัฐกำหนด การจ่ายค่าจ้างผลตอบแทนต่างๆ ควรเป็นธรรม เหมาะสมกับลักษณะงานที่ทำ
3. ควรให้ความสำคัญในการศึกษา เรียนรู้ หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจ้างแรงงานคนต่างด้าว เพื่อให้ง่าย และสะดวกต่อการเข้ามาติดต่อกับหน่วยงานราชการ อีกทั้งเพื่อเป็นประโยชน์ต่อนายจ้าง โดยรู้ทันเท่าเหตุการณ์ หลักกฎหมายการจ้างแรงงานคนต่างด้าว โดยไม่ต้องทำผิดกฎหมาย

4. ควรมีการตรวจสอบเอกสารการจ้างงานแรงงานคนต่างด้าวแต่ละประเภทเป็นประจำ หากพบว่า ใบอนุญาตหมดอายุ ควรพาลูกจ้าง หรือแนะนำให้ลูกจ้างไปรายงานตัวและขอใบอนุญาตทำงานกับสำนักงานจัดหางานจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาการว่าจ้างแรงงานที่ผิดกฎหมาย หรือละเลยไม่แจ้ง ติดตามให้ลูกจ้างมาขึ้นทะเบียน

5.3.2 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง

1. ในระดับนโยบาย รัฐบาล ควรกำหนดนโยบายด้านการดูแล บริหารจัดการ แรงงานคนต่างด้าว ที่ชัดเจน สามารถนำมาปฏิบัติได้จริง ประกอบกับต้องสอดคล้องกับสถานการณ์ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้่ายต่อการนำมาปฏิบัติของหน่วยงานรัฐในพื้นที่

2. ปัญหาการลักลอบเมืองของแรงงานต่างด้าว 3 สัญชาติ พม่า ลาว กัมพูชา ในจังหวัดเชียงใหม่ ยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นทางหน่วยงานราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง จึงจำเป็นต้องเข้มงวดในการกวาดค้นตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ เพื่อลดปัญหาต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ ทั้งเรื่องความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนด้วย

3. หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องควรมีการดำเนินงานขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวเชิงรุก (การลงพื้นที่) ให้เข้าถึงสถานประกอบการทุกแห่ง เพราะที่ผ่านมาเมื่อให้นายจ้าง/ผู้ประกอบการพาแรงงานต่างด้าวมาขึ้นทะเบียนที่สำนักงานจัดหางานจังหวัด ซึ่งนายจ้าง/ผู้ประกอบการบางรายพาแรงงานต่างด้าวที่ทำงานด้วยมาเพียงบางส่วนเท่านั้น ซึ่งเป็นการกระทำบังหน้าเจ้าหน้าที่รัฐว่าสถานประกอบการของตนเองมีแรงงานต่างด้าวถูกกฎหมาย ขณะเดียวกันยังมีการลักลอบจ้างแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายเข้ามาทำด้วยอีก ดังนั้นการทำงานลงพื้นที่นั้นอาจจำเป็นต้องมีหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องร่วมดำเนินงานด้วย อาทิ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง สำนักงานแรงงานจังหวัด สำนักงานจัดหางาน และหน่วยงานราชการอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย ซึ่งทำให้หน่วยงานราชการได้เห็นสภาพการทำงานของแรงงานต่างด้าว จำนวนแรงงานต่างด้าวในสถานประกอบการด้วย

4. ด้านการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการแก่นายจ้าง ลูกจ้างคนต่างด้าว ควรมีความรู้ความเข้าใจในการให้บริการเป็นอย่างดี สามารถตอบคำถาม คำสงสัยได้ ประกอบกับให้บริการด้วยใบหน้าที่ยิ้มแย้ม เป็นมิตร ใช้คำพูดที่สุภาพ และให้เกียรติผู้ใช้บริการอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อลดบรรยากาศตึงเครียดในการมาใช้บริการของนายจ้าง ลูกจ้างคนต่างด้าว ที่เข้ามาใช้บริการในแต่ละวันจำนวนมาก และต้องใช้เวลาในการมาใช้บริการ